

Probleemjongeren in het gareel

Sportvissen als therapie

De voorbereiding, concentratie, geduld en uiteindelijk de beloning: de vangst van een prachtige vis.

Sportvissen is een van de meest beoefende vormen van openluchtrecreatie en heeft een grote aantrekkingskracht op de jeugd. Daarbij heeft het vaak ook een positief effect op jongeren met gedragsproblemen of ontwikkelingsstoornissen zoals ADHD en PDD-NOS.

Sake Boele combineerde deze gegevens en richtte Fish4Future op om sportvissen als 'nieuwe therapie' te introduceren in Nederland. Inmiddels zijn de eerste proefprojecten succesvol afgerond en wil Boele zijn concept breed uitrollen.

Tekst Tineke Prins Fotografie Sake Boele

Concentratie, rust, succes en aandacht voor de natuur zijn belangrijke elementen van het sportvissen en hebben een positieve uitwerking op de gemoedstoestand. Miljoenen hengelaars kennen deze ontspannende werking. Dat de hengelsport daarom wordt ingezet als middel om probleemjongeren in het gareel te krijgen en zodoende de overlast van deze groep te beperken, is echter nieuw. De 'sportvistherapie' brengt probleemjongeren niet alleen op het goede pad, maar kan zelfs helpen bij het vinden van een geschikte baan. Bovendien kan deze methode breed en goedkoop worden ingezet in de jeugdhulpverlening.

Engelse formule

Het idee om sportvissen in te zetten als therapie is overgewaaid uit Engeland. Daar werd bijna tien jaar geleden het project Get Hooked on Fishing gestart. Diverse Engelse onderzoeken hebben aangetoond dat de methode daadwerkelijk effect heeft. Probleemjongeren die het sportvistraject hebben gevolgd, vertonen een sociaal gedrag en zijn beter geïntegreerd in de wijken waarin zij wonen.

Aquatisch bioloog Sake Boele raakte gefascineerd door de Engelse succesverhalen. Hij is een enthousiast sportvisser en heeft belangstelling voor sociaal maatschappelijke problemen, vooral bij jongeren. De 27-jarige Groninger richtte in 2009 Fish4Future op om zijn droom te verwezenlijken: de Engelse formule 'vissen voor jongeren met gedragsproblemen' te vertalen naar

een Nederlandse versie. Met Fish4Future wil hij het sportvissen in Nederland inzetten om probleemjongeren en jongeren met ontwikkelingsstoornissen te ondersteunen en motiveren bij het creëren van eigen kansen en zodoende hun zelfontplooiing in positieve zin te bevorderen.

Gedegen voorbereiding

"De sociaal-emotionele rol van het sportvissen wordt wel eens onderschat", zegt Boele. "Sportvissen is een bijzondere activiteit die zich onderscheidt van andere sporten. Sportvissen wordt individueel beleefd, maar er is ook sprake van teamgeest. Als je elkaar nodig hebt, weet je elkaar zo te vinden. Je visvrienden zitten immers op enkele meters afstand. Het is bovendien een sport waar iedereen aan mee kan doen, ongeacht leeftijd, geslacht, intelligentie of fysieke gesteldheid. Als je niet kunt voetballen, lig je er sociaal gezien uit. Bij sportvissen gebeurt dat niet. Het is een statusvrije bezigheid, niemand aan de waterkant zal je be- of veroordelen vanwege je uiterlijk, afkomst of fysieke gesteldheid."

Bovendien kun je volgens de oprichter van Fish4Future niet goed of slecht zijn in het vissen. "Iedereen kan leren vissen en vangt wel eens wat. Falen bestaat niet bij sportvissen," meent Boele. "Er is altijd een persoonlijk succesverhaal. Dat is wat vooral probleemjongeren nodig hebben. In het dagelijks leven krijgen ze weinig complimenten. Ze worden, soms terecht, gezien als lastposten.

Het persoonlijke succes sterkt hen in hun zelfvertrouwen."

Woonomgeving

Het eerste visproject vond na maanden van voorbereiding in het voorjaar van 2010 plaats in Groningen. Leerlingen van een school voor jongeren met gedragsproblemen togen samen met Sake Boele en enkele vrijwilligers in drie bijeenkomsten naar de waterkant. Daar zaten de jongeren ongeveer vijf meter bij elkaar vandaan te vissen. Na één middag was er al resultaat te merken. Boele: "Er is geen onrust, er wordt niet gescholden en ze vliegen elkaar niet in de haren. Zelfs jongeren met ADHD weten rustig en beheerst hun gevangen vis van de haak te halen. Iedereen is geconcentreerd bezig met vissen. Tegelijkertijd groeit hun verantwoordelijkheidsgevoel voor de natuur en hun leefomgeving."

Jongeren van de straat halen en ze voor straf uit de wijk verbannen, heeft volgens hem een averechts effect. "De jongeren wonen in een wijk, moeten zich daar thuis voelen en op een positieve manier zichtbaar zijn. Tijdens de vissessies komen buurtbewoners regelmatig kijken en een praatje maken met de jongeren. Zo komen ze op een spontane manier met elkaar in contact. Dit voorkomt dat mensen zich gaan ergeren aan hangjongeren. Terwijl diezelfde jongeren zich enorm vervelen, daardoor baldadig worden en vervolgens overlast veroorzaken. De Engelse onderzoeken tonen glashard aan dat door het sport- ➤

vissen het schoolverzuim minder wordt, evenals asociaal- en crimineel gedrag. Het gevolg hiervan is dat de beeldvorming van jongeren in

meen van sportvissen als therapie”, zegt Boele. “Daarom wil ik mijn netwerk uitbreiden en zo meer hulpverleners in de jeugdzorg

een ervaringcertificaat – in Nederland bekend als EVC – krijgen. “Zoiets zou in Nederland ook heel goed mogelijk zijn en een opstap kunnen vormen naar bijvoorbeeld een betaalde baan. Dat hoeft overigens niet per se in de sportvisserij te zijn. Met de kennis die zij hebben opgedaan kunnen zij ook ander werk doen, bijvoorbeeld verwaarloosde stadswateren opknappen.” Daarbij denkt Boele ook al aan uitbreiding van de activiteiten. “Zoals een eigen terrein waar jongeren bijvoorbeeld een weekend komen kamperen, gaan vissen, leren fotograferen of zelf eten bereiden. In de wintermaanden zouden ze een boot kunnen opknappen die in de zomerperiode wordt ingezet om te gaan vissen.”

De Engelse onderzoeken tonen aan dat door het sportvissen het schoolverzuim minder wordt, evenals asociaal- en crimineel gedrag.

overlastgebieden omslaat van negatief naar positief.”

Pilot geslaagd

Met het succes van de pilot in Groningen is het eerste doel bereikt. De volgende uitdaging is om nieuwe projecten op te starten in de rest van het land. “Organisatorisch is dat nu nog niet mogelijk. Nederland moet wennen aan deze aanpak. Er zijn nog maar weinig instanties bekend met het fenomeen van sportvissen als therapie”,

bereiken.” Het opzetten van nieuwe projecten wil hij combineren met het zetten van de volgende stap door een aantal jongeren van de eerste groep. “Zij kunnen bij nieuwe projecten optreden als zogenaamde ‘peercoaches’ en helpen bij de begeleiding van een nieuwe groep deelnemers. Jongeren die daarvoor geschikt zijn leren zo om kennis over te brengen en goed te communiceren. In Engeland kunnen jongeren op deze manier al

Professioneel

Een uitwisselingsprogramma met Get Hooked on Fishing is nu nog een toekomstdroom, maar Boele wil wel heel graag de kant op van het Engelse voorbeeld van Fish4Future. De professionalisering in Engeland – Get

Get Hooked On Fishing

Mick Watson is een Engelse politieagent die werkt bij het Durham Agency Against Crime. Deze afdeling houdt zich binnen County Durham bezig met activiteiten om criminaliteit onder jongeren tegen te gaan. Watson is ook een fanatiek sportvisser en start met steun van Chief Constable George Hedges in 2000 binnen zijn afdeling een visproject om met doelgroepjongeren te gaan vissen. Het blijkt al snel dat de methode effectief is en jongeren uit de criminaliteit houdt. Het project wordt daarom voortgezet onder de formele titel Get Hooked On Fishing (GHOF). Mick Watson zegt zijn baan op als politieagent en gaat fulltime met het project aan de slag. Get Hooked On Fishing krijgt veel positieve feedback van de lokale politie en andere ‘crime reducing agencies’. Daarnaast is er ook veel media-aandacht. Nog geen jaar later besluit de universiteit van Durham, afdeling Sociology and Social Policy, een onderzoek te starten naar de resultaten van het project.

De positieve resultaten van dit onderzoek en Mick Watson’s drive en geloof in het project, zorgen ervoor dat

met hulp en advies van Get Hooked On Fishing ook buiten Durham visprojecten worden opgestart. Vanaf 2002 wordt tevens de procedure in gang gezet om van GHOF een liefdadigheidsinstelling te maken. In 2004 wordt GHOF officieel als zodanig aangemerkt en opereert verder onder de naam Get Hooked On Fishing Charitable Trust. Bij de organisatie werken op dit moment diverse beroepskrachten. Doel van de instelling is om als organisatorische paraplu te fungeren voor de afdelingen van GHOF die er in Engeland zijn.

Naast GHOF zijn er op dit moment in Engeland nog vijftien organisaties die zich richten op het concept van sportvissen binnen jongerenwerk en de jeugdhulpverlening. Net als een groot deel van de GHOF afdelingen, beschikken deze organisaties vaak over eigen terreinen waar visclinics en aanverwante activiteiten worden georganiseerd. De grootste organisaties naast GHOF zijn Angling 4 Success, Cast Angling Project en Cast North West die zich specifiek richt op vroegtijdige schoolverlaters.

Hooked on Fishing is inmiddels een liefdadigheidsinstelling met professioneel personeel – staat hem daarbij voor ogen. “Ik heb een parttime baan om de rest van mijn tijd aan Fish4Future te kunnen besteden. Maar de organisatie zou zich verder moeten professionaliseren. Zo kunnen we straks in Nederland ook een instituut hebben dat op efficiënte wijze probleemjongeren helpt om als evenwichtige en zelfbewuste mensen de volwassenheid in te gaan.”

Samenwerking met lokale overheden en sociale partners die in de jeugdhulpverlening actief zijn, staat daarbij centraal. “Het is daarom noodzakelijk dat jeugdinstituten en zelfs de politiek het belang inzien van vissen als middel in de jeugdhulpverlening. Een erkenning van de ‘sportvishtherapie’ en de daadwerkelijke inzet van deze methode, kan veel jongeren op weg helpen naar een evenwichtig bestaan. Aldus wordt het mogelijk op relatief goedkope wijze een maatschappelijk probleem op een duurzame manier op te lossen.” **V**

Wetenschappelijke onderbouwing

Dr. Adam Brown studeerde onder meer Popular Culture aan de Universiteit van Manchester. Na zijn studie deed hij onderzoek naar de sociale waarde van voetbal. Maar ook de vissport heeft zijn belangstelling. In 2005 publiceerde hij zijn eerste rapport waarin de vissport werd onderzocht: *Fishing and Social Inclusion*. In datzelfde jaar leidde hij een onderzoek naar de activiteit sportvissen en de rol die het kan vervullen binnen de ‘sociale agenda’ van overheden. Het onderzoek richtte zich specifiek op het werk van de organisatie Get Hooked On Fishing en vond plaats in opdracht van the Countrywise Agency en Home Office Positive Futures program. Het werd uitgevoerd door het sociaal onderzoeksbureau Substance in samenwerking met the Manchester Institute for Popular Culture van de Manchester Metropolitan University. De onderzoeken vonden plaats tussen maart 2005 en juni 2006. In het eindrapport schrijft Brown dat een grote sociale integratie is aangetoond bij kinderen die bekend staan als probleemjongeren. Er is duidelijk vermindering van criminaliteit bij hen geconstateerd. De jongeren vertonen meer en betere praktische- en sociale vaardigheden, wat resulteert in een duidelijke gedragsverbetering. Als bijkomend positief neveneffect noemt hij het feit dat de meeste deelnemers sportvissen nu als actieve hobby beoefenen.

In 2009 kreeg het onderzoeksbureau Substance van de Big Lottery Fund een subsidie om een driejarig onderzoek op te zetten. Het onderzoek ging in januari 2009 van start en bestudeert welke positieve rol sportvissen heeft op sportvissers, op jongeren en op de gemeenschap. Dr. Brown leidt wederom het onderzoek en beschreef zijn eerste – buitengewoon positieve – bevindingen in *The national evaluation of Get Hooked on Fishing(2009)* en *The Social and Community Benefits of Angling(2009)*.

- *Get Hooked on Fishing: An Evaluation*, Durham University Department of Sociology and Social Policy. Macgill, E with Bradley-Nicholson (2001).
- *Get Hooked on Fishing, Angling and Youth Inclusion*, Brown, A. (2006).

Rust, concentratie en een natuurlijke omgeving, zijn drie elementen die de methode succesvol maken.